

Täysistunto

Tiistai 27.5.2025 klo 13.59—17.26

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annettun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 50/2025 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Juuso esittelee. Olkaa hyvä.

Keskustelu

14.00 **Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annettua lakia, rajat ylittävästä terveydenhuollosta annettua lakia sekä... [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Pyydän siirtämään kaikki ylimääräiset keskustelut ulos. [Eduskunnasta: Onkohan ministerin mikrofoni päällä?]

On se päällä, ainakin täällä näkyy punaisella. — Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annettua lakia, rajat ylittävästä terveydenhuollosta annettua lakia sekä sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla annettua lakia. Jatkossa hyvinvointialueilla, Helsingin kaupungilla ja HUS-yhtymällä ei enää olisi lakisääteistä velvoitetta järjestää kiireellisen hoidon lisäksi välttämättömiksi arvioituja kiireettömiä terveydenhuollon palveluja ulkomaalaislaissa tarkoitetulla tavalla laittomasti maassa oleskeleville kolmansien maiden kansalaisille. [Aki Lindén: Kyllä olisi, 56 b §:n mukaan!]

Laittomasti maassa oleskeleville olisi kuitenkin järjestettävä yksilölliseen lääketieteelliseen tarpeen arviointiin perustuva välttämätön kiireetön hoito, jos sen epääminen olisi ilmeisen kohtuutonta henkilön terveydentilan tai vamman vuoksi taikka jos epääminen vakavasti vaarantaisi muun henkilön tai väestön terveyden tai alaikäisen, jonka huolenpidosta henkilö vastaa, hyvinvoinnin. Naisille olisi järjestettävä raskauteen liittyvät palvelut nykytilaa vastaavasti, ja lapsille olisi järjestettävä terveydenhuollon palvelut saman laajuisuina kuin hyvinvointialueen asukkaille.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2025 vp

Hallituksen esityksen tavoitteena on poistaa laittoman oleskelun kannusteita ja edistää laittomasti oleskelevien paluuta. Tavoitteena on, että laittomasti oleskelevat henkilöt poistuisivat maasta ripeästi. Yhteiskunnallisesti on tärkeää, ettei sääntelyllä missään olosuhteissa kannustettaisi laittomaan oleskeluun Suomessa. Jääminen maahan oleskelemaan laittomasti ei ole yhteiskunnan kannalta tavoiteltava vaihtoehto, eikä sen tulisi näyttäytyä tavoiteltavana myöskään yksilön kannalta. Muutoksella pyritäisiin myös lisäämään yleistä tietoisuutta ja ymmärrystä paluuvaihtoehdoista sellaisten henkilöryhmien piirissä, jotka eivät ole ulkomaalaisvalvontaviranomaisten tiedossa tai tavoitettavissa eivätkä siten palauttamistoimien tai paluuseen kannustavien toimenpiteiden, kuten paluuneuvonnan, piirissä.

Esitys liittyy pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman maahanmuuttopolitiittisiin kirjauksiin, joilla pyritään tehostamaan laittomasti maassa oleskelevien henkilöiden maasta poistumista ja poistamista sekä turvaamaan paremmin yleinen järjestys ja turvallisuus. Hallitusohjelman mukaisesti toteutetaan vapaaehtoisen paluun ja maasta poistumisen paketti, joka sisältää muun ohella sen, että maassa laittomasti oleskelevalta poistetaan oikeus muihin kuin kiireellisiin sosiaali- ja terveyspalveluihin sekä sosiaaliturvaan, eli palataan tältä osin viime vaalikautta edeltäneeseen oikeustilaan. Muutoksen on ehdotettu tulevan voimaan 1.10.2025.

Arvoisa puhemies! Kansainväliset sopimukset, joiden perusteella palveluita annetaan, velvoittavat myös muita maita, jotka ovat mukana näissä sopimuksissa. Tässä muutama esimerkki:

Norjassa laittomasti maassa olevilla on oikeus kiireellisen hoidon lisäksi ainoastaan ehdottoman välttämättömään hoitoon, joka ei voi odottaa ilman välittömän kuoleman, vakavan vamman tai vakavan kivun riskiä. Lähtökohtana on, että potilas käyttää kotimaansa terveyspalveluita. Jos katsotaan, että hoitoa voidaan lykätä kolme viikkoa ilman että lääketieteellinen tilanne kärjistyy, oikeutta terveydenhuoltoon ei Norjassa synny.

Tanskassa täysi-ikäisen laittomasti maassa oleskelevan henkilön täytyy, saadakseen kiireellistä hoitoa ja hiv-testausta laajemman oikeuden terveydenhuollon palveluihin, rekisteröityä viranomaisille ja olla vapaaehtoisesti valmis lähtemään takaisin lähtövaltioonsa.

Saksassa ilman oleskeluoikeutta olevilla tai työskentelevillä henkilöillä ei ole oikeutta ensiapua laajempaan julkiseen terveydenhuoltoon. Muiden palveluiden osalta hoitohenkilökunnalla on velvollisuus ilmoittaa laittomasti maassa oleskelevasta henkilöstä maahanmuuttoviranomaisille.

Myöskään esimerkiksi Ranskassa ilman oleskeluoikeutta maassa olevat eivät saa automaattisesti muuta kuin kiireellistä hoitoa, vaan apua on erikseen haettava. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Otetaan tähän 30 minuutin debatti, ja sitten jää vielä muutamalle puheenvuorollekin aikaa. — Elikkä otetaan sieltä edustaja Kontula.

14.06 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka hallituksen esitysten perustelut keskimäärin eivät ole kovinkaan kunnianhimoisia, niin nyt saatiin siten esitys, jossa niitä ei ole lainkaan. Tässä kaksi keskeistä perustelua ovat talous ja yleinen järjestys, ja mikään tutkimus, mikään selvitys, ei tue sitä, että kummassakaan suhteessa mentäisiin positiiviseen suuntaan tämän esityksen myötä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2025 vp

Myöskään nämä signaali-vaikutukset, joita tässä esitetään siitä, että ihmisillä ei olisi tarvetta tulla Suomeen terveydenhuollon perässä, eivät perustu mihinkään tutkimustietoon. Päinvastoin: me tiedetään kansainvälisestä tutkimuksesta, että terveyspalveluilla — tämän tasoilla — ei ole merkitystä ihmisten tehdessä valintoja määränpääkohteesta.

Tämä on yksinkertaisesti ruma, ilkeä, pieni esitys — esitys, joka perustuu pelkoon, joka ei ole saanut muuta muotoa: pelkoon kaaoksesta ja ihmisestä. [Vasemmistoliiton ryhmästä: Ja missä on RKP!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Krista.

14.07 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä sosiaali- ja terveysvaliokunnalla on usein selvitettävää, ja meno jatkuu nytkin.

Esityksessä kyllä sanotaan, niin kuin ministerikin tässä totesi, että tässä on tarkoituksena rajoittaa näiden palveluiden saantia, jotka laissa nykyään olisivat. Jos sitten näin on tarkoitus tehdä, niin miksi kohta toisessa pykälässä kuitenkin halutaan varmistaa, että nämä palvelut ovat aina saatavilla? On se erikoinen yhtälö, että toisella kädellä siis kielletään, että todella — niin kuin tässä todettiin — näiden palveluiden saatavuutta rajoitetaan, mutta kun kohta samalla pykälästä katsoo, niin todetaan kuitenkin, että näitä palveluita on yhä annettava. En tiedä, kummasta tässä on kysymys. Onko tämä tarkoituksellista, vai miksi tässä näin pääsi käymään? Mutta tätä me nyt sitten selvitämme, ministeri, myös sosiaali- ja terveysvaliokunnassa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Laiho.

14.08 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalaisten lakisääteiset palvelut tulee turvata hyvinvointialueilla. Siihen meillä on velvollisuus. Meillä ei ole velvollisuutta kuitenkaan lähteä korvaamaan kaikkea muuta terveydenhuoltoa, joka ei ole kiireellistä, muille maailman kansalaisille. [Aki Lindén: Kaikkea muuta? — Välihuutoja vasemmalta] Emme korvaa näitä myöskään turisteille, ellei heillä ole vakuutuksia, kiireettömissä asioissa.

Sen sijaan kiireellisissä asioissa jokainen Suomessa kiireellistä hoitoa tarvitseva saa sen hoidon, mitä hän tarvitsee, oli hän laiton, oli hän turisti tai mikä tahansa. Kaikki saavat sen kiireellisen hoidon. Näin toimitaan myös Norjassa, Tanskassa, Saksassa, eli olemme hyvin samalla kannalla kuin heidän järjestelmänsä. Eli pohjoismaisessa linjassa mennään. On huomioitava myös, että alaikäisille ja raskaana oleville tarjotaan kaikki ne samat palvelut, mitä tarjotaan suomalaisillekin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

14.09 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yleensä lähtökohdanhan pitää olla sellainen, jossa laittomasti maassa oleva henkilö poistetaan maasta. Se on selvä asia. Ei voi olla vaihtoehtoa, kun kaikki oikeustiet on käyty loppuun ja tulee lopullinen päätös, että henkilö poistetaan maasta. Olkoon se syy mikä tahansa, sitä on turha spekuloida. Kun on tuomioistuimen päätös ja se on selvä asia, silloin vain poistetaan ja sillä sipuli. Äskeisessä puheenvuorossa kuulin sen, että se välttämätön apu, mitä tällainen ihminen tarvitsee, hänelle annetaan. [Vasemmalta: Ei anneta!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2025 vp

Mutta lähtökohdan pitää olla selkeä, että kun ihminen on laittomasti maassa, hänet poistetaan. Jos tätä menettelyä emme noudata, niin Suomestahan alkaa muodostua semmoinen valtio, jossa tästä laittomasti maassa olevasta porukasta, joka täällä on — en tiedä, onko heitä paljon, mutta olipa heitä paljon tai vähän —, voi muodostua tietyn rajan jälkeen riski, ja sitä riskiä ei pidä ottaa. Kaikissa muissa länsimaissa on sama homma. Ajatelkaa jotakin Euroopan maata tai jotakin Yhdysvaltoja ääriesimerkkinä. [Veronika Honkasalo: Sehän onkin hyvä esimerkki tähän!] Siellä laittomasti maassa oleskeleva poistetaan varmasti. Jos esimerkiksi viisumi menee vanhaksi Yhdysvalloissa, niin kannattaa lähteä hieman ennen sitä, koska sitten on pikkusen vaikeampaa, [Puhemies koputtaa] jos viisumi kerkeää mennä vanhaksi. [Puhemies: Kiitoksia!]

Tämä asia on mielestäni selvä. Inhimillisyyttä pitää huomioda, mutta myös maassa oleskelemisen pitää olla selvä asia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen.

14.10 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yritin miettiä, miten tiivistää minuuttiin se, miten läpeensä keltoton tämä hallituksen esitys on. [Vasemmistoliiton ryhmästä: Juuri näin!] Onneksi törmäsin uutisotsikkoon, jossa todettiin: ”Laki paperittomien terveyspalveluista johtaa juuri päinvastaisiin tuloksiin kuin toivottu.” Tämä esitys ei lisää turvallisuutta, tämä ei edistä paperittomien poistumista maasta, eikä tämä todellakaan tuo säästöjä. Ja kun katsoo, minkä takia tällainen hallituksen esitys sitten tänne tuodaan, kun ei sillä saada niitä toivottuja tuloksia aikaan, niin jäljelle jää vain julmuus, tarkoituksellinen julmuus niitä ihmisiä kohtaan, jotka tässä maassa ovat todennäköisesti kaikkein haavoittuvimmassa ja heikoimmassa asemassa.

Ja kun edustaja Laiho edellä viittasi puhuessaan ihmisistä ”laittomiin ihmisiin”, niin kukaan ihminen ei ole laitton. [Perussuomalaisen ryhmästä: Laittomasti maassa oleva!] Ihminen voi tehdä laittomia asioita ja hän ansaitsee niistä laittomuuksista rangaistuksen, mutta kukaan ihminen ei ole laitton.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen.

14.11 Minna Reijonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Onhan se nyt aivan selvää, että jos on laittomasti maassa, niin pitää poistua mahdollisimman pikaisesti. Jos heille terveydenhuolto vielä järjestetään, niin pitää vähän miettiä, että jos meillä Suomessa omaishoitajilta viime vuonna joiltakin alueilta oli omaishoidon rahat lopussa jopa tammikuussa, [Veronika Honkasalo: Te leikkaatte hyvinvointialueilta!] jopa tammikuussa, niin eihän voi olla niin, että meillä laittomasti maassa oleville järjestellään kaikkia palveluita. [Vasemmalla: Kaikkia palveluita?] Se ei voi näin olla, ja se ei ole oikein. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Zyskiewicz.

14.12 Ben Zyskiewicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Toisin kuin edustajat Kontula ja Tynkkynen väittivät, tämä esitys ei perustu pelkoon eikä se perustu julmuuteen. [Vasemmalla: Populismiin! — Vasemmistoliiton ryhmästä: Rasismiin!] Se perustuu siihen, mikä on oikein: siihen, mikä on oikein sellaisia ihmisiä kohtaan, jotka eivät ole laillisesti Suomessa — siis jotka ovat hakeneet täältä kansainvälistä suojelua, saa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2025 vp

neet kielteisen päätöksen, valittaneet hallinto-oikeuteen, hakeneet valituslupaa korkeimmasta hallinto-oikeudesta, ovat kaikkialta saaneet kielteisen päätöksen, hakeneet useamman kerran ja sen jälkeen uhmaavat meidän oikeusjärjestelmää kieltäytymällä poistumasta maasta. [Anna Kontula: Ja sekö oikeuttaa jättämään sairaan ihmisen pois terveydenhuollon piiristä?] Pitääkö tällaisten ihmisten palvelujen olla laajat, vai pitääkö tällaisten ihmisten palvelujen olla suppeat? Niiden pitää olla suppeat. [Anna Kontula: Ne on nytkin suppeat!] Se on viesti siitä, että te olette laittomasti Suomessa ja teidän pitäisi poistua maastamme oikeusjärjestelmän mukaisesti.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo.

14.13 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Harvoin kuulee keskustelua, jota toteutetaan yhtä hauraalla tietopohjalla. Ensinnäkin jos puhutaan paperittomista ihmisistä [Ben Zyskowitz: Ei kun laittomasti maassa olevista!] — paperittomista ihmisistä, jotka ovat [Ben Zyskowitz: Laittomasti maassa olevista!] — saanko puhua, edustaja Zyskowitz? — Suomessa ilman asianmukaisia asiakirjoja: Siihen tilanteeseen voi ajautua monista muista syistä. Kun puhutaan näistä ihmisistä, kyse on myös alaikäisistä ja lapsista. [Ben Zyskowitz: Nehän saa hoitoa!] Oikeus terveyteen on ihan perustavanlaatuisen ihmisoikeus.

Huomionarvoista tässä käsittelyssä on jälleen kerran se, että käsitellään yhtä julminta hallituksen esityksistä ja RKP:n edustajista ei edelleenkään ole täällä salissa yhtäkään. Sen sijaan... [Oikealta: Onhan! — Henrik Wickström pyytää vastauspuheenvuoroa] — No, siellä on. No niin, hän saa sitten vastata. — Sen sijaan kahvi maistuu siellä kuppilassa. Mutta tosiaan tämä on yksi julmimmista esityksistä, minkä hallitus on tänne saliin tuonut, ja sen lisäksi hallitus omilla päätöksillään vielä lisää paperittomien määrää tässä maassa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Wickström.

14.15 **Henrik Wickström r** (vastauspuheenvuoro): Tack, fru talman! Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tosiaan RKP:llä on kyllä edustaja täällä paikalla puhumassa tästä esityksestä ihan molemmilla kotimaisilla. [Veronika Honkasalo: Tuli kesken käsittelyn!]

Jos katsoo tätä hallituksen esitystä, niin tämä, ihan niin kuin edustaja Laiho totesi, noudattaa yleistä pohjoismaista linjaa, ja jos katsotaan, miten tätä hallituksen esitystä on matkan varrella kehitetty, niin tämä on mennyt myöskin meidän mielestämme parempaan suuntaan. Esimerkiksi raskaana olevat naiset ja lapset on huomioitu tässä samalla tapaa kuin myöskin aiemmin on ollut.

Sitten täytyy myöskin todeta se asia, että viime kädessä päätetään sitten hyvinvointialueilla ja Helsingin kaupungissa ja HUSissa, miten tämän asian suhteen toimitaan.

Så pass mycket kan man säga kort också på svenska att jag själv är medveten om att i många välfärdsområden där det finns SFP-politiker kommer de att driva att man ska erbjuda hela den grupp som hör till de papperslösa den vård som också finns i dagsläget.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2025 vp

14.16 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pelkäsinkin, että tässä lähtevät tunteet valloilleen, mutta haluaisin pikkuisen maltillistaa tätä keskustelua. Esittelin syksyllä 22 ministerinä tämän lain, ja silloin lähtökohta oli se, mikä oli hallitusohjelmassa, Rinteen—Marinin hallitusohjelmassa kirjoitettu: tarjotaan välttämätön kiireetön hoito, myös siis kiireellisen hoidon lisäksi, jota ymmärtääkseni kukaan täällä ei ole kiistämässä — välttämätön, kiireetön hoito.

No, se määriteltiin silloin tietyllä tavalla. Nyt lausuntokierroksella on tullut uusi määritelmä, tämä 59 §, jota ministeri tässä referoi. Siinä on aika suuri ero siihen, koska nyt lähdetään välittömästä hengenvaarasta. Onko se sama asia kuin välttämätön kiireetön hoito? Missään vaiheessa ei olla tekonivelkirurgiaa tai muita tällaisia oltu tarjoamassa paperittomille. Ja mitä taas on kiireellinen? Se tarkoittaa sitä, että jos joku lyö kirveellä jalkaansa tai menee diabeettiseen šokkiin, niin silloin hengen pelastamiseksi hänet hoidetaan tietenkin täysin kysymättä, onko hänellä joitain papereita taskussa vai ei. Mutta siis nykyisessä laissa tietty pieni osa myös kiireettömästä hoidosta tarjotaan, ja nyt siihen on tehty rajausta, jota itse en pidä perusteltuna, mutta en näe itse asiassa ihan dramaattisen suuria eroja myöskään nykyiseen lakiin tässä uudessa pykälässä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö.

14.17 **Saara Hyrkkö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Täällä ovat useammat edustajat, muun muassa valiokunnan varapuheenjohtaja, osoittaneet minusta joko tietämättömyyttä tai sitten tahallista vääristelyä puhuessaan kaiken maailman palveluiden tarjoamisesta. Sehän ei todella vastaa sitä, mikä nykyinen lainsäädännön tila on, kuten edustaja Lindén tässä hyvin kuvasi. Kyse on siis välttämättömästä hoidosta ja huolenpidosta, jotka nyt ollaan sitten tietyiltä joukoilta rajaamassa. Koko tämä aloite siihen, että paperittomien terveydenhoidosta säädettäisiin lailla, on lähtenyt lääkäreiltä itseltään, jotka ovat kokeneet, että he eivät pysty tekemään työtään eettisesti kestäväällä tavalla, ja siksi olemme olleet tämän lainsäädännön äärellä.

No, lainsäädännön historiahan ei ole kunniakas. 2015 tämä esitys kaatui vaalikauden loppumetreillä SDP:n silloisen edustajan Rajamäen kokoustekniseen kikkailuun. Viime kaudella laki vihdoinkin hyväksyttiin — niukilla äänillä mutta kuitenkin. Sitä ennen tätä on paikkailtu kuntien ja vapaaehtoisten voimin — siitä heille kiitos.

No, Helsinki on antanut ymmärtää, että he eivät tule tätä rajausta noudattamaan, ja aika erikoinen tapaus liittyy tähän. Kun sisäministeri Rantanen on silloin syyttänyt Helsinkiä lain rikkomisesta, niin voisikohan ministeri kommentoida, katsooko hän, että kunnat, jotka siis säilyttävät tämän laajemman palveluvalikoiman, rikkovat lakia? [Puhemies koputtaa] Minusta tuntuu siltä, että sisäministerillä lähti vähän mopo keulimaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki.

14.19 **Anne Rintamäki ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä on todella tervetullut uudistus. Ei voi olla niin, että suomalaisten verorahoilla kustantama terveydenhuollon järjestelmä on kaikille, jopa laittomasti maassa oleville, avoin. Koko sote on nyt jo aivan helisemässä ja ylikuormittunut. [Veronika Honkasalo: No, kannattaako leikata?] On aivan selvää, että kansalaisten ja laillisesti maassa olevien henkilöiden palveluiden

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2025 vp

turvaaminen on laittomasti maassa olevien terveyspalveluiden järjestämistä tärkeämpää. Näinhän se on.

On aivan pakko kysyä vasemman laidan edustajilta, miten te ymmärrätte sanan ”laiton”. Minun mielestäni se on lainsäätäjälle ensiarvoisen tärkeää ymmärtää, mikä on laiton. Täsähän on nyt siitä kyse — ei siitä, että kaiken maailman, vaan nimenomaan laittomasti maassa olevien palveluista on tässä kyse. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, Minja.

14.20 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Laiho viittasi täällä äsken laittomiin ihmisiin, ja nyt edustaja Rintamäki kysyy täältä vasemmalta laidalta salia, mitä tarkoittaa laiton. Edustaja Rintamäki, kehotan teitä myös ottamaan selvää siitä, voiko yksikään ihminen olla laiton. Vastaus on: ei voi. [Miko Bergbom: Laittomasti maassa oleva!]

Tämä esitys on pikkusieluinen, tämä on hävytön, ja tämä on erittäin huonosti perusteltu. Te perustelette, hallituspuolueet, tätä sillä, että pyritään poistamaan laittoman oleskelun kannusteita ja edistämään laittomasti oleskelevien paluuta, mutta tutkimustieto ei pysty osoittamaan, että terveyspalvelut olisivat minkäänlainen niin sanottu vetovoimatekijä. Tämä esityksen peruste on tuulesta temmattu. Tämä on puhtaasti ideologinen esitys, ja luulisi, että teillä on selkärankaa ainakin se myöntää ääneen.

Oikeus terveyteen on kirjattu YK:n ihmisoikeussopimuksiin, ja oikeus terveyteen on myös oikeus, jota hallituspuolueet eivät ota tosissaan. Kokoomus on nyt taipunut perussuomalaisen ulkomaalaisvihamieliseen politiikkaan, ja se on surullista mutta ei tässä vaiheessa hallituskautta enää lainkaan yllättävää. Ilmeisesti tämä on se hinta, jonka kokoomuslainen on valmis maksamaan siitä, että saa tulonsiirtoja rikkaille. [Ben Zyskowitz: Ja höpö höpö, katsokaa vähän historiaa, tämä on meidän linja ollut useita vuosia!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Laiho.

14.21 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan täällä nyt ottaa kantaa täällä nousseisiin väitteisiin esimerkiksi tämän laittomuuden osalta. Meillä on tällä hetkellä Suomessa laittomia hoitojonoja. Meillä ihmiset eivät pääse hoitoon. [Veronika Honkasalo: No, miksi leikkaatte sotepalveluista?] Siellä odottaa moni ihminen sitä, että he pääsevät leikkaukseen, [Välihuutoja vasemmalta — Oikealta: Kuunnelkaa!] he pääsevät erikoissairaanhoidon lääkäriin. Vanhukset tarvitsevat hoivaa, kotihoito tarvitsee enemmän resursseja, ja täällä huudetaan lisää resursseja laittomasti maassa oleville ihmisille, jotka ovat täällä laittomasti. Oletteko te nyt ihan tosissanne?

Kaikki saavat täällä kiireellisen hoidon, niin kuin täällä on ollut esillä, ja myöskin kaiken muun hoidon saavat alaikäiset ja raskaana olevat. Kyllä meidän pitää myös pystyä vetämään raja johonkin, mihin meidän resurssit riittävät.

Sanon tähän vielä sen, että kyse ei ole pikkusummista. Voi olla, että jossain vaiheessa joku määrä kuulostaa pieneltä, mutta siellä ei tarvitse olla kuin yksi, joka jatkossa tulisi tarvitsemaan keuhkonuhoitoa — se on satojatuhansia vuodessa [Veronika Honkasalo: Jätetään hänet kadulle sitten!] — tai joku, joka tarvitsisi [Puhemies koputtaa] jatkossa elinsiirtoa. Eihän me tosiaan [Puhemies: Kiitoksia!] turisteillekaan lähdetä korvaamaan tällaisia hoitoja, ellei ole vakuutuksia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. [Veronika Honkasalo: Eli jätetään kadulle! — Ben Zyskowicz: Ei, kun lähetetään kotimaahan!] — Nyt rauhoittukaa. — Seuraavaksi Marttila.

14.22 **Helena Marttila sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Laiho on myös itse sotealan ammattilainen, ja kysehän on tosiaan siitä, mitkä edellytykset ammattilaisella on arvioida henkilön suojeluasemaa tai oleskeluluvan tilannetta, esimerkiksi missä käsittelyvaiheessa henkilön hakemusprosessi on, onko esimerkiksi korkeimmasta hallinto-oikeudesta annettu täytäntöönpanokieltoa alemman oikeusasteen päätökseen, [Ben Zyskowicz: Silloinhan ei ole laittomasti maassa!] minkä perusteella henkilöllä olisi oikeus vastaanottopalveluihin, tai onko henkilölle määrätty maahantulokieltoa. Tosiaan tämmöisiä rekisterejä ei välttämättä edes ole olemassa, ja miten siinä tilanteessa sitä voi sotealan ammattilainen arvioida, on yksi tämän esityksen ilmeisistä ongelmakohdista.

Toisekseen käsittääkseni Suomessa on noin 3 000—10 000 henkilöä, joita tämä rajausta koskisi. Tässä viitattiin äsken merkittäviin kuluihin. On arvioitu, että se olisi vuositasolla valtakunnallisesti noin miljoonan, josta Kela on korvannut kolmisensataatuhatta hyvinvointialueille. Toivoisin, että ministeri voisi vielä avata niitä oikeita kustannussäästöjä ottaen huomioon, että jos ei saa välttämättömyyksiä, kiireetöntä hoitoa, niin on riski, että niistä äityy kiireellisiä hoidontarpeita, jotka tulee edelleen hoitaa ja jotka ovat välttämättä kalliimpia kuin nämä hoidot.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu.

14.24 **Pekka Aittakumpu ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vasemiston edustaja Koskelalla oli kyllä harvinaisen tökerö ja faktoihin perustumaton puheenvuoro, kun hän viittasi ja sanoi, että tässä olisi jonkunlaisesta vihamielisyydestä kyse jotakin ihmisryhmää kohtaan. Siitähän tässä ei ole kyse, vaan tässä on kyse nimenomaan siitä, että me haluamme luoda yhteiskuntaa, joka perustuu Suomen laeille, ja me olemme täällä eduskunnassa säättämässä Suomen lakeja, ja kyse on siitä, että jos joku henkilö on laittomasti täällä maassa, niin ei ole oikein, että me tarjoamme hänelle sillä tavalla kattavat sosiaali- ja terveyspalvelut kuin tällä hetkellä.

On aivan oikein, että me pyrimme ehkäisemään laitonta maassaoloa, ja nyt kerrottiinkin uutisissa äskettäin, että nämä maasta poistamiset ovat lisääntyneet. Linjan pitää olla nimenomaan se, että me pyrimme siihen, että kaikki ihmiset, jotka ovat täällä Suomessa, ovat laillisesti täällä, ja me haluamme tarjota kattavat sosiaali- ja terveyspalvelut kaikille suomalaisille emmekä laittaa rahoja siihen, mikä voi aiheuttaa esimerkiksi erilaisten rinnakkaisyhteiskuntien syntymistä. Emme me voi ajatella — tai toki joku voi ajatella sillä tavalla, mutta en usko, että se kovin pitkälle vie — että me ikään kuin hyväksymme sen, että tänne syntyy erilaisia rinnakkaisyhteiskuntia, [Puhemies koputtaa] joissa ihmiset ovat laittomasti maassa [Vasemmistoliiton ryhmästä: Te itse synnyttätte sen! — Anna Kontula: Tällä nimenomaan synnytetään!] ja heille tarjotaan palveluita sillä tavalla [Puhemies koputtaa] kuin Suomen kansalaisille.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2025 vp

14.25 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ennen viime kauden päätöstä, jossa välttämätön kiireetön hoito turvattiin, me saimme Suomea ihmisoikeussopimusten valvojilta useita huomautuksia siitä, että meidän terveydenhoidon taso ei tavoittanut riittävässä määrin kaikkia, [Mia Laihon välihuuto] ja nyt hallitus haluaa palata tähän samaan tilanteeseen. Oikeastaan, kun tässä on keskusteltu paljon tästä, ketkä ovat näitä hallituksen tarkoittamia laittomia maassa oleskelijoita, voisiko ministeri tarkentaa, kuuluvatko tähän myös nämä paperittomat, laillisesti maassa oleskelevat, esimerkiksi perhesiteen perusteella oleskelulupaa odottavat henkilöt, opiskelijat, joiden viisumiehtona on ollut sairausvakuutus, joka ei katakaan kaikkea, tai EU:n kansalaiset, jotka kuuluvat tähän liikkuvaan vähemmistöön, joita meillä täällä myös on — kuuluvatko he tämän piiriin myös? [Juho Eerola: Ja turistit!]

Ja sitten näistä resursseista: Helsinki, jossa 90 prosenttia paperittomista oleskelee pääkaupunkiseudulla, on todennut, että yksi osa-aikainen lääkäri on hoitanut tätä palvelua, ja kustannus on ollut, kuten todettiin, alle miljoonan. Minusta tämä esitys on puhtaasti ideologinen eikä perustu yhtään mihinkään [Puhemies koputtaa] tietoihin ja faktaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä.

14.26 **Mai Kivelä vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeistohallitus tekee julmia päätöksiä toisensa jälkeen, se on kyllä opittu, ja tämäkin päätös kaventaa paperittomien ihmisten terveydenhuoltoa on yksinkertaisesti julma mutta myös epätarkoituksenmukainen, ideologinen ja kallis. Kyse on välttämättömästä hoidosta eikä mistään luksuksesta, ja välttämätöntä hoitoa voivat olla esimerkiksi tauteja ehkäisevät rokotukset, joiden hoito on kaikkien näkökulmasta järkevää. Ennen kaikkea oikeus terveyteen on ihmisoikeus, ja hallitus tässä tietoisesti tekee ihmisoikeuksien vastaisen päätöksen.

Ihmettelen, miksi hallitus ei kuuntele Helsinkiä, jolla on tästä aiheesta tietoa ja joka teki yksimielisen päätöksen ja yksimielisesti vastustaa tätä esitystä. Eli ihmettelen, ovatko helsinkiläiset kokoomuslaiset ja perussuomalaiset vastustamassa tätä esitystä vai ovatko he samaan aikaan sekä kannattamassa että vastustamassa tätä esitystä. Onneksi Helsinki on päättänyt jatkaa välttämättömien terveystalveluiden tarjoamista hallituksen päätöksestä riippumatta. Kannustan kaikkia alueita kapinaan ja seuraamaan Helsingin esimerkkiä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ohhoh!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom.

14.28 **Miko Bergbom ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tämä esitys ei ole kylmä, tämä esitys ei ole julma, tämä esitys ei ole ihmisvihamielinen — näitä kaikkia termejä, mitä vasemmisto viljelee hallituksen loistavista maahanmuuttopoliittisista uudistuksista. Tämä esitys on oikeudenmukainen Suomen ja suomalaisten kannalta. [Mai Kivelä: Kuunnelkaa asiantuntijoita!]

Edelleen — kerrataan: Suomen tehtävä ei ole toimia koko maailman sosiaalitoimistona. [Veronika Honkasalo: No niin, tulihan se sieltä!] Suomen tehtävä ei ole toimia koko maailman sosiaalitoimistona. Kuinka monta kertaa tämä asia pitää sanoa? [Veronika Honkasalo: Hyvää somemateriaalia!] Se nyt vain on näin, että meidän ei tule järjestää palveluita laittomasti maassa oleville, vaan ainoa palvelu, joka meidän lähtökohtaisesti tulee järjes-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2025 vp

tää laittomasti maassa oleville, on lentolippu takaisin kotimaahan. [Veronika Honkasalo: No niin, siitä tuli hyvä TikTok-video!] Näin se vain menee.

Ja iloisia uutisia: Sekä maastapoistamispäätökset että maasta poistamiset ovat kasvussa tämän hallituksen aikana. Ne ovat se, millä ehkäistään rinnakkaisysteiskuntien syntyä, ja ne ovat se, millä ehkäistään se, että tähän maahan tulee laittomasti maassa olevia. [Anna Kontula: Ei ole missään onnistuttu!] Kaikki painopiste politiikassa ja budjeteissa ja lain-säädännössä pitää saada siihen, että me saadaan nämä ihmiset pois Suomesta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm.

14.29 Timo Furuholm vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä salissa on kovin erilaisia lähestymistapoja erilaisiin poliittisiin teemoihin. Ehkä eniten ihmettelyn aina välillä sitä, kuka minkäkin asian puolesta täällä liputtaa, kun vaikka nyt edellistä puheenvuoroa analysoimme. [Miko Bergbomin välihuuto]

Erityisesti minä ihmettelen tätä tapaa, jossa tänne tuodaan esityksiä, joiden perustelut ovat hataria, täysin olemattomia. Tämä esitys paperittomien ihmisten hoidon rajaamisesta ei ole ratkaisu yhtään mihinkään, ei mihinkään. Se on epäinhimillinen esitys, mutta se on myös taloudellisesti täysin kannattamaton, kun nämä hoitamattomat sairaudet vain pahentuvat, ja sitten ne vaativat kalliimpia ja raskaampia palveluita, kuten edustaja Marttila tässä edellä sanoi.

Eli sen sijaan, että tässä nyt säästettäisiin yhtään mitään tai korjattaisiin yhtäkään ongelmaa, mitä meillä on täällä yhteiskunnassa, hallitus jatkaa tässä sitä vanhaa linjaa eli kurittaa kaikista haavoittuvimmassa asemassa olevia ihmisiä. Ja tämän hyväksyvät sitten täällä sivistysporvarit sun muut. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen.

14.30 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mikä on oikein ja kohtuus? Minun mielestäni se on oikein ja kohtuullista, että muukin kuin kiireellinen hoito taataan jatkossakin raskaana oleville, lapsille ja niissä tapauksissa, kun epäminen olisi kohtuutonta.

Te, ministeri, nostitte esille, että tämä aika lailla vie pohjoismaiselle tasolle tätä meillä, ja Tanska on ollut esillä esimerkiksi tulkkausksymysten ympärillä. Minkälaista keskustelua ministeriössä on käyty siitä? Meillä hyvinvointialueet käyttävät noin 35 miljoonaa tulkkauspalveluihin, jotka meillä ovat hyvin kattavat, ja esitys, joka nyt on ollut julkisuudessa, voisi rajata sen niin, että kolme vuotta maassa asuneet maksaisivat tulkkauspalvelunsa itse. Näin esimerkiksi teidän esille nostamanne Tanska on toiminut. Onko tämäntyyppistä pohdittu Suomessa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Otetaan vielä yksi vastauspuheenvuoro, edustaja Strandman, ja sitten ministerin vastaus. — Edustaja Strandman.

14.31 Jaana Strandman ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä aloite rajoittaa laittomasti maassa olevien pääsyä muuhun kuin kiireelliseen terveydenhuoltoon ja täten poistaa laittoman oleskelun kannusteita sekä edistää vapaaehtoista paluuta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2025 vp

Suomen hyvinvointivaltio ja sen suomat palvelut ovat Suomen kansan etuoikeus. Hyvinvointipalveluiden tarjoaminen koko universumille ei ole mahdollista, eikä meillä ole siihen rahaa. Vasemmiston mielestä toki kaikkeen on varaa ja maailma koostuu pelkistä oikeuksista, mutta todellisuudessa näin ei ole. On varsin hämmästyttävää, että täällä kehoitetaan kapinaan. [Vasemmistoliiton ryhmästä: Oi, hurjaa!] Palvelujen tarjoaminen laittomasti maassa oleskeleville on vetovoima, jollaista me suomalaiset emme halua.

Arvoisa puhemies! Esitys tukee hallituksen tavoitetta vähentää laitonta oleskelua Suomessa, ja tämä esitys on erittäin kannatettava. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten ministerin vastauspuheenvuoro. Varmasti muutamia kysymyksiä tuli, niin viitisen minuuttia. Sitten jatketaan vielä hetken debattia. Otetaan tämä koko aika debattina.

14.32 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso: Arvoisa puhemies! Arvasin, että tämä aiheuttaa vilkasta keskustelua, koska hallituspuolueiden ja opposition näkemykset tästä ovat hyvin erilaisia. Itse pidän tätä esitystä hyvinkin kohtuullisena verrattuna muihin EU-maihin ja heidän tarjoamiinsa palveluihin. Meidän pitää muistaa se, että Suomi on oikeusvaltio ja oleskelulupa tutkitaan Suomessa hyvin tarkasti. Jos henkilöllä on todellinen tarve oleskeluluvulle jostakin syystä — työ, opiskelu, humanitäärinen suojelu, perheen yhdistäminen — niin se yleensä myönnetään, eikä ole mitään ongelmaa, mutta on olemassa henkilöitä, joilla ei ole mitään laillista syytä ja laillista oleskeluoikeutta Suomessa. Silloin on aivan luonnollista, että me tarjoamme tietyn määrän palveluita, mitkä liittyvät ihmisoi-
keuksiin ja terveyteen, mutta tavoite on se, että he poistuvat maasta siihen valtioon, mistä he tulivat, tai siihen valtioon, missä he vakituisesti asuvat ja missä heillä on oikeus terveyspalveluihin.

Suomalaisten verovarot on lähtökohtaisesti tarkoitettu Suomessa laillisesti oleskelevien ihmisten sosiaali- ja terveyspalveluihin. Tässä ei ole kyse mistään syrjinnästä, eikä ole kyse rasismista, vaan kun on tämä laillisuusperustainen oleskeluoikeus Suomenmaassa, niin on luonnollista, että eihän ihmisillä, jotka oleskelevat laittomasti Suomessa, voi olla oikeutta kaikkiin samoihin palveluihin kuin heillä, jotka ovat laillisesti Suomessa. [Anna Kontula: Ei ole nytkään!] Meillä on ihmisiä Suomessa jonkun verran — hyvin tarkkaa tietoa ei ole, kuinka monta heitä tällä hetkellä on, mikä on luonnollista, koska he eivät ole kirjoissa ja kansissa, mutta arvioiden mukaan muutama tuhat henkilöä tällä hetkellä oleskelee laittomasti Suomessa — ja tiedossani on, että Helsingin kaupunki heille tarjoaa palveluja reilummin kuin ehkä muut hyvinvointialueet. Siihen, onko se laitonta vai ei, en ota kantaa, mutta mitä tulee terveyspalveluihin, niin totta kai jokainen voi yksityiseltä sektorilta omalla kustannuksellaan hankkia tarvitsemansa terveyspalvelut. Tässä on ensisijaisesti kyse siitä, mihin suomalaisten verovaroja käytetään ja mihin ne on tarkoitettu. Ne on lähtökohtaisesti tarkoitettu Suomessa laillisesti oleskelevien ihmisten terveydenhoitoon ja terveyden ylläpitoon.

Edustaja Heinonen kysyi näistä tulkkauspalveluista. Olen itsekin huomannut tämän artikkelin, että tosiaan Tanskassa tarjotaan ensimmäiset kolme vuotta tulkkauspalveluja ja sen jälkeen niitä ei tarjota. Tästä ei ole hallitusohjelmassa mitään mainintaa, mutta tämä on kyllä ihan varmasti asia, mitä meidän tulee harkita, koska tiedän, että monella hyvinvointialueella näitä tulkkauspalveluita käytetään erittäin paljon, kymmenillä eri kielillä, ja tämä on todella myöskin kallista. Se, että me tulkkaamme ilman mitään aikarajaa palveluita suo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2025 vp

meksi, ei myöskään kannusta suomen kielen oppimiseen, ja suomen kielen oppiminen on se kaikista tärkein asia kotoutumisen kannalta. Jotta ihminen voi kotoutua Suomeen, hänen tulee pystyä kommunikoimaan suomeksi. Se on hyvin vaikeaa tehdä, jos kotoutumista ei ole, ja niin kauan kuin me tarjoamme tulkkauspalveluita joka asiaan, niin kauan se kotoutuminen vaikeutuu. [Veronika Honkasalo: Joka asiaan?] — Kyllä, me tarjoamme erittäin kattavasti tulkkauspalveluja, ja tämä on kyllä aihe, mistä kannattaa jatkossa keskustella, onko tämä tarpeellista, onko tarpeellista tehdä sitä näin kauan ja mitkä ovat sen kustannukset. — Kiitos, puheenjohtaja.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ihan muutama ehditään vielä aikarajan puitteissa. — Edustaja Eerola.

14.36 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Näihin tulkkauspalveluihin liittyen: Olin aikanaan itse hyvin pitkään, monta vuotta, tällaisessa tulkkivälitystoimistossa töissä, ja silloin ihmettelin jo tätä ihan samaa asiaa. Nuivaan Vaalimanifestiin vuodelta 2010 jopa kirjattiin tämä edustaja Heinosen mainitsema tavoite, minkä nyt Tanska on ottanut käyttöön. Niin että kannustan, että tähän mentäisiin Suomessakin.

Olen kuunnellut näitä väitteitä, kuinka epäinhimillinen tai ihmisoikeuksien vastainen tai mitä kaikkea tämä lainsäädäntö nyt tulee sitten olemaan näiden maassa laittomasti oleskelevien osalta, mutta kysyisin kyllä vasemmistolta sitä, miten te näette sitten nämä muut Pohjoismaat ja meidän verrokkimaat Euroopassa, jotka ovat tätä lainsäädäntöä kehittäneet juuri tähän suuntaan. Ovatko nekin nyt sitten epäinhimillisiä ja rasistisia ja ihmisoikeuksien vastaisia, nämä meidän kumppanimaat Tanska, Ruotsi ja näinpäin pois?

Sitten kun puhutte siitä, kuinka vähän meillä näitä nyt on ja kuinka vähän menee rahaa siihen, niin muistetaan meidän naapurimaa Venäjä. Pelkästään Pietarissa asuu saman verran ihmisiä kuin mitä asuu Suomessa, ja me tiedetään, miten tilanne voi siellä kehittyä. Kyllä meidän on varauduttava myös tähän tilanteeseen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, Minja.

14.38 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Täällä äsken kysyttiin vasemmiston kantaa siihen, miten katsomme tätä lakiesitystä ja sen soveltamista muissa Pohjoismaissa. Kuten täällä on kerrottu, niin meillä täällä Suomessa on esimerkkinä Helsinki, pääkaupunki, jossa on huomattava määrä paperittomia ihmisiä ja joka on päättänyt pitää kiinni paperittomien ihmisten oikeudesta juuri siksi, että se tulee inhimillisesti kestävämmäksi ja euroissa halvemmaksi, kun sairaudet hoidetaan ajoissa.

Sitten on kyllä pakko myös ottaa kantaa muutamaan väitteeseen, joita täällä on esitetty: Te, hyvät hallituspuolueiden jäsenet, olette syyttäneet paperittomia ihmisiä siitä, että suomalaiset eivät saa tarvitsemiaan palveluita, mutta te itse leikkaatte näistä suomalaisten terveydenhuoltopalveluista. Terveystieteiden tutkimukset ovat osoittaneet, että paperittomien ihmisten syy, vaan ne ovat teidän hallituksen tekemien leikkausten syy. [Juho Eerola: Tai edellisen!]

On myös hyvin kuvaavaa, että te kehutte täällä, miten tässä säilytetään oikeus välttämättömiin terveydenhuollon palveluihin raskaana oleville naisille ja lapsille. Fakta on se, että te viette näitä palveluita pois muilta ihmisiltä, jotka niin ikään ovat hauraassa asemassa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2025 vp

Kyllä tämä on ideologinen ja tämä on aivan hävytön ja tämä on aivan sietämättömän huono lakiesitys.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen.

14.39 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Strandman edellä esitti, että Suomella ei ole varaa tarjota hyvinvointipalveluita, ja lainaan, ”koko universumille”. [Naurua vasemmalta] Nyt kuitenkin tässä hallituksen esityksessä ei puhuta aivan koko universumista [Juho Eerola: Jos sieltä tulee maahanmuuttoa?] vaan muutamasta tuhannesta ihmisestä, ja omassa ymmärryksessäni muutaman tuhannen ihmisen ja koko universumin välillä on melko suuri ero.

Edustaja Bergbom sanoi, että ainoa palvelu, mitä laittomasti maassa oleileville ihmisille pitää tarjota, on menolippu. On hyvä, että sanotaan perussuomalaisten suunnalta ääneen, että myös se kiireellinen hoito haluttaisiin kieltää näiltä ihmisiltä ja ainoa, mikä annetaan, on menolippu.

Mutta edustaja Zyskowiec haluaa erityisesti kiittää, kun hän totesi — välihuudossaan tosin, joten on hyvä todeta se näihin pöytäkirjoihin — että ei tässä esityksessä ole kyse rahasta vaan tässä on kyse siitä, mikä on oikein. Hallituspuolueiden edustajien mielestä on oikein evätä ihmisiltä oikeus välttämättömään hoitoon.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Nieminen.

14.40 Mira Nieminen ps (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Tosiaan kyse on kokonaisuudesta. Me etsimme keinoja ja mahdollisuuksia juuri turvata niitä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita [Veronika Honkasalon välihuuto] tässä maassa, ja tosiaan niistä maksavat meidän veronmaksajat. On pieniä, on isoja asioita, mutta kaikessa on kyse tästä kokonaisuudesta, missä yritetään löytää tasapainoa, mutta kokonaisuus myös siinä maahanmuuttoasiassa, mikä täällä on laillista maahanmuuttoa ja mikä on laitonta maahanmuuttoa. Minusta tuntuu, että siellä vasemmalla puolella ei oikeasti ymmärretä sitä, mikä on laitonta maahanmuuttoa ja mikä on laillisesti maassa olemista. Tähän kannattaa ehkä perehtyä.

Mutta se, mikä minusta on karmeinta ja kamalinta tässä ajatuksessa, näissä puheissa, missä laittomasti maassa olevien pitäisi saada samanlaiset palvelut, on se, että siellä taustalla tapahtuu rikollisuutta. Siellä tapahtuu ihmiskauppaa, salakuljetusta, kaikkea sellaista, mitä tämä tuo mukanaan, ja näistä me emme halua puhua tässä salissa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö.

14.41 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta tuntuu siltä, että täällä aika monelle edustajalle on aika vierasta se paperittomien ihmisten arkitodellisuus. [Mira Nieminen: Laittomasti maassa oleva!] Nimittäin kukaan ihminen ei halua olla paperiton. [Ben Zyskowiec: Haluaa olla Suomessa!] Siihen tilanteeseen päätyy silloin, kun kaikki muut vaihtoehdot ovat vielä paljon vaikeampia ja kamalampia. [Ben Zyskowiec: Haluaa olla Suomessa!] Elämä siellä yhteiskunnan reunamilla on todella raastavaa, se on sietämättömän vaikeaa, ja se on turvatonta. Monen ihmisen arkea vaivaavat sairaudet, riittämätön, heikko terveydenhoito, yhteiskunnasta syrjäyttäminen, ja kuten täällä äsken to-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2025 vp

dettiin, on erittäin suuri riski joutua ihmiskaupan uhriksi, muun rikollisuuden uhriksi, syrjäytyä, ja tämä on juuri se syy, miksi niitä varjoyhteiskuntia syntyy.

No, kaikki me toivoisimme, että kukaan ei joutuisi olemaan tässä tilanteessa, mutta tosiasia on, että tuhannet ihmiset Suomessa kuitenkin ovat. Ja nyt kysymys kuuluu: miten me suhtaudumme heihin? Suhtaudummeko heihin taakkana tälle yhteiskunnalle, vai suhtaudummeko me heihin kunnioitettuina, arvokkaina ihmisyksilöinä, jollainen jokainen ihminen täällä maapallolla on? Te itsekkin ymmärrätte, että tämän rajauksen toteuttaminen tulee haittaamaan joidenkin ihmisten ihmisarvoista elämää. [Puhemies koputtaa] Siksihän te olette varmasti säilyttäneet raskaana oleville ja lapsille nämä välttämättömät palvelut. Mutta entä nämä muut ihmiset? Mitä te, ministeri, sanotte heille? [Miko Bergbom: Palaute-taan!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — No niin, haluaako ministeri vielä vastata näihin, mitä vielä tässä tuli? Sitten mennään puhujalistaan.

14.43 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso: Arvoisa rouva puhemies! Ihan lyhyesti, mitä ajattelen näistä ihmisistä. Ensinnäkin ajattelen, että mitä enemmän meillä on ihmisiä, jotka oleskelevat Suomessa laittomasti, sitä suurempi on riski varjoyhteiskuntien syntymiselle, [Veronika Honkasalo: No miksi kasvatatte tätä määrää omilla päätöksillä?] ja sen vuoksi on olennaisen tärkeää, että heitä on mahdollisimman vähän ja palautusprosessit onnistuvat. Meidän oleskelulupajärjestelmä, oikeusjärjestelmä Suomessa tutkii hyvin tarkasti mahdollisuudet saada laillinen oleskelulupa Suomessa, ja silloin kun sitä ei ole, niin silloin oletusarvo on ja oikeusasteiden tuomio on, että he voivat palata joko kotimaahansa tai siihen asuinvaltioon, missä he vakituisesti asuvat ja ovat kirjoilla ja ovat sen maan terveydenhuollon piirissä.

Se, että Suomeen jäädään ilman laillista oleskeluoikeutta, on mielestäni riski myöskin yksilölle itselleen, koska se johtaa monesti siis hyväksikäyttöön, pimeisiin töihin ynnä muuta. Se ei ole mielestäni myöskään heidän intressissään. Heidän intressissään on palata siihen maahan, jossa heillä on laillinen oikeus kaikkiin palveluihin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, nyt onkin aikaraja täynnä. Tässä vaiheessa keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 14.44.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 16.37.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 3 käsittelyä. — Siellä ensimmäisenä puheenvuoron käyttää edustaja Hänninen.

16.37 Juha Hänninen kok: Arvoisa rouva puhemies! Jäi tuosta debattivaiheesta vielä jotakin sanottavaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2025 vp

Kansallinen turvallisuus on maamme ykkösasia, ja ”paperiton” on harhaanjohtava nimitys. Ihmisiä ei saa johtaa harhaan — kyllä heillä on paperi, jossa kerrotaan, että heillä ei ole oikeutta olla maassamme. Laittomasti, luvattomasti maassa olevat ovat väärässä paikassa.

Tänään käsittelemme hallituksen esitystä, jolla muutetaan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskevaa lainsäädäntöä. Esityksellä halutaan selkeyttää ja tarkentaa, kenelle Suomessa julkisia terveyspalveluita järjestetään ja millä perustein. Arjessa tämä koskee erityisesti tilannetta, jossa henkilö oleskelee Suomessa ilman laillista lupaa. On tärkeää sanoa ääneen: meidän turvallisuutemme edellyttää, että tiedämme, keitä maassa on, ja että täällä oleskellaan vain luvallisesti. Esitys ei siksi ole vain hallinnollinen tai taloudellinen, vaan se on ennen kaikkea teko turvallisuudellemme.

Arvoisa rouva puhemies! Toisin kuin on väitetty, emme ole kääntämässä selkäämme avun tarvitsijoille. Kiireellinen hoito on ja pysyy saatavilla, ja sen lisäksi esitys varmistaa, että yksilöllisen lääketieteellisen arvion perusteella voidaan edelleen antaa välttämätöntä hoitoa, jos hoidon epääminen olisi ilmeisen kohtuutonta tai vaarantaisi esimerkiksi lapsen hyvinvoinnin. Lapsille tarjotaan jatkossakin hoitoa samoin kuin hyvinvointialueen asukkailla, ja raskauteen liittyvät palvelut turvataan. Tässäkin näkyy hallituksen linja: jokainen ihminen on arvokas, mutta laittomaan oleskeluun ei kannusteta.

Arvoisa puhemies! Kokoomuksessa uskomme oikeusvaltioon ja yhteisiin pelisääntöihin. Tavoitteena on selkeä viesti: Suomeen ei tule jäädä laittomasti. Jos maassa oleskelee ilman lupaa, ei ole perusteltua, että käytössä ovat samat julkiset palvelut kuin heillä, jotka ovat täällä laillisesti. Tämä esitys palaa suurelta osin aiempaan oikeustilaan. Suomen linjan ei tule poiketa eurooppalaisesta yleislinjasta. Myös muissa Pohjoismaissa on käytössä vastaavanlaisia ja jopa tiukempia rajoituksia. On meidän tehtävämme varmistaa, että maassamme halutaan olla vain laillisesti ja turvallisesti.

Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä tärkeintä on periaate, että meillä on selkeät, oikeudenmukaiset ja turvallisuutta tukevat pelisäännöt. Meidän on pidettävä huolta siitä, että yhteiskunta pysyy luottamuksen arvoisena. Tämä alkaa siitä, että lainsäädäntö on johdonmukaista ja että julkiset palvelut ovat turvattuja heille, joilla niihin on oikeus, sekä heille, jotka palveluja tarvitsevat. On meidän tehtävämme taata kansalaistemme turvallisuus ja terveys. — Kiitos, arvoisa rouva puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman poissa. — Edustaja Kivelä.

16.42 **Mai Kivelä vas:** Arvoisa puhemies! Me käsittelemme kysymystä, jossa hallitus tietoisesti tekee vihamielistä politiikkaa, joka tulee sekä inhimillisesti että muillakin tavoin kalliiksi. Hallituksen esitys paperittomien ihmisten terveyspalveluiden rajaamisesta kiireelliseen hoitoon on vakava askel taaksepäin ihmisoikeuksien toteutumisessa Suomessa. Paperittomuus ei ole valinta. Se on olosuhteiden pakottama tila, johon voi joutua kuka tahansa — opiskelija, perheen yhdistymistä odottava, EU-kansalainen ilman vakuutusturvaa tai lapsi, joka syntyy ilman oleskelulupaa. Nämä ihmiset ovat jo valmiiksi haavoittuvassa asemassa, ja heidän oikeutensa terveyteen ei saa olla riippuvainen statuksesta, jota he eivät voi muuttaa.

Arvoisa puhemies! Voimassa oleva laki takaa paperittomille kiireellisen hoidon lisäksi välttämättömät terveyspalvelut. Tämä on ollut kansanterveydellisesti ja taloudellisesti järkevää. Kroonisten sairauksien hoito, rokotukset ja mielenterveyspalvelut ehkäisevät vaka-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2025 vp

via komplikaatioita ja vähentävät päivystysten kuormitusta. Lakimuutoksen myötä nämä ennalta ehkäisevät toimet vaarantuvat ja samalla kasvavat inhimillinen kärsimys sekä erikoissairaanhoidon kustannukset.

Hallituksen esitys ei kestä eettistä tarkastelua. Suomen perustuslaki ja kansainväliset ihmisoikeussopimukset takaavat jokaiselle oikeuden riittäviin terveyspalveluihin. Meidän ei tule asettaa terveydenhuollon ammattilaisia tilanteeseen, jossa heidän on valittava eettisesti kestävämmien vaihtoehtojen väliltä.

Helsingin esimerkki myös osoittaa, että inhimillinen ja toimiva malli on mahdollinen. Keskitetyt palvelut ovat vähentäneet päivystyskäyntejä ja parantaneet hoidon laatua. Meidän tulisi vahvistaa tätä suuntaa, eikä purkaa sitä.

Vasemmistoliitto puolustaa jokaisen oikeutta ihmisarvoiseen kohteluun ja terveyteen, ja siksi vastustamme tätä lakiesitystä ja vaadimme, että eduskunta valitsee ihmisoikeuksien ja oikeudenmukaisuuden tien.

Jos kommentoin vielä tätä keskustelua täällä, niin mielestäni törkeyden huippu oli se, että edustaja Laiho syytti paperittomia soten resurssiongelmista, kun samaan aikaan syyllinen löytyisi kyllä sieltä hallituspuolueiden edustajien peilistä. Tämän keskustelun perusteella myöskään ministeri Juuso ei siis osaa ottaa kantaa siihen, onko Helsingin toiminta laillista vai laitonta, ja tämä on kyllä aikamoinen saavutus vastuuministeriltä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki.

16.45 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Käsitlemme hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi. Esityksen tarkoituksena on rajoittaa laittomasti maassa oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten pääsy muuhun kuin kiireelliseen terveydenhuoltoon ja poistaa laittoman oleskelun kannusteita, edistää vapaaehtoista paluuta ja parantaa yleistä järjestystä ja turvallisuutta. Esitys mukailee sitä, mitä jo hallitusohjelmassa sovimme.

Tämä on todella tervetullut uudistus. Ei voi olla niin, että suomalaisten verorahoilla kustantama terveydenhuollon järjestelmä on kaikille, jopa laittomasti maassa oleville, avoin. Kun koko sote on jo nyt aivan helisemässä ja ylikuormittunut, niin on aivan selvää, että kansalaisten ja laillisesti maassa olevien henkilöiden palveluiden turvaaminen on laittomasti maassa olevien terveyspalveluiden järjestämistä tärkeämpää. Kiireettömienkin palveluiden järjestäminen laittomasti maassa oleville on vääränlainen vetovoimatekijä, jollaista emme tarvitse Suomeen. Hyvinvointiyhteiskunta ei voi olla rajaton, se ei sellaista kestä.

On aivan pakko kysyä vasemman laidan edustajilta, miten he ymmärtävät sanan ”laitton”. Se on mielestäni lainsäätäjälle ensiarvoisen tärkeä ymmärtää. Jos itse olisin jossakin maassa laittomasti, en voisi olettaa minulle kuuluvan palveluja tuon yhteiskunnan kustantamana. Laitton maassa oleskelu lisää rikollisuuden, syrjäytymisen ja muidenkin lieveilmiöiden riskejä, kun ympäröivään yhteiskuntaan ei ole edellytyksiä päästä mukaan. Siksi sille ei pidä olla minkäänlaisia kannusteita. Kysymys on oikeudenmukaisuudesta ja priorisoinnista. Laittoman maahanmuuton suitsiminen kaikin keinoin tukee sitä, että Suomeen kohdistuva maahanmuutto tapahtuu asiallisista syistä ja yhdessä sovittujen sääntöjen mukaan. Se on meidän kaikkien etu.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2025 vp

Arvoisa puhemies! Esitys palauttaa toteutuessaan lain pitkälti samaan muotoon kuin missä se oli ennen edellistä vaalikautta. Linjaus on myös samankaltainen kuin muissa Pohjoismaissa, joissa myös tarjotaan pääasiassa vain kiireellisiä palveluita rajoittaen kiireettömiä palveluita. Tässä ei olla jättämässä ketään tienposkeen lapsia synnyttämään, ja mikäli laittomasti maassa oleva henkilö on osallistunut veitsikamppailuun ja saanut vammoja, hänet kyllä parsitaan kasaan. Haavoittuvia ryhmiä, kuten raskaana olevia, suojellaan kyllä, ja oikeus palveluihin säilyy näiltä osin. Samoin yksilölliseen lääketieteelliseen arvioon perustuvaa välttämätöntä kiireetöntä hoitoa tarjotaan, jos sen epäminen olisi ilmeisen kohtuutonta tai vaarantaisi muiden terveyden tai alaikäisen hyvinvoinnin.

Helsingin kaupungin asiantuntijoiden mukaan ei ole todettu, että nykyiset paperittomien sotepalvelut olisivat houkutin pysyä Suomessa. Se, että ei ole todettu, ei tarkoita, etteikö se olisi mahdollista tai jopa todennäköistä, jos Suomi tarjoaa laittomasti maassa oleville kattavamman palvelun kuin muualla Euroopassa. Diakonissalaitoksen Sari Hammarin mukaan Suomeen on jo syntynyt varjoyhteiskunta eli joukko ihmisiä, jotka elävät yhteiskunnan ulkopuolella. Varjoyhteiskunta ei voi olla peruste lisätä palveluita laittomasti maassa oleville, vaan heidät tulee poistaa maasta ulkomaalaislainsäädännön mukaisesti. Laittomuus ei palvelemalla muutu lailliseksi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas.

16.49 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi.

Lakisääteiset palvelut on turvattava maamme kansalaisille, mutta laittomasti maassa oleville ei tule tarjota kiireettömiä terveyspalveluja suomalaisten verorahoilla. Tällä käsittelyssä olevalla hallituksen esityksellä poistetaan hyvinvointialueiden velvollisuus tuottaa laittomasti maassa oleville kiireettömät terveyspalvelut. Tietenkään ketään ei jätetä hoitamatta äkillisen hengenvaaran, raskauden tai muutoin akuutin tilanteen tullessa, mutta kiireettömät palvelut muutoin eivät kuulu laittomasti maassa oleville.

Arvoisa puhemies! Haluammeko kannustaa siihen, että Suomeen kohdistuu laitonta maahanmuuttoa ja terveysturismia? Laittomassa maahanmuutossa Suomeen tulleiden paperittomien joukossa on ihmisiä, joiden ikää, henkilöllisyyttä tai muita taustoja emme voi tietää. Pahimmillaan tarjoamalla palveluita näille henkilöille tuemme ihmiskauppaa tai jopa terrorismia. Pidän epäoikeudenmukaisena suomalaisia kohtaan, että tässä tilanteessa, jossa sosiaali- ja terveyspalveluissa riittää haasteita, annettaisiin laittomasti maassa oleville kiireettömiä palveluita, kun Suomessa etenkin nuoret voivat pahoin ja huutavat apua.

Nykyisessä tilanteessa Suomi toimii pohjoismaisessa vertailussa kummajaisena. Esimerkiksi Ruotsi ja Norja eivät tarjoa kiireetöntä hoitoa laittomasti maassa oleville. Tämä lakiuudistus tuo meidät yleispohjoismaiselle linjalle, eikä Suomessa täten ole jatkossa ylimäärisiä houkuttimia laittomille maahanmuuttajille.

Arvoisa puhemies! Muutoinkin on tärkeää, että laittomasti maassa olevat saataisiin mahdollisimman ripeästi palautettua lähtömaihin. Palautuksia on onneksi helpotettu tämän hallituksen toimesta, mutta vielä riittää tehtävää. Laittomasti maassa olevien kohdalla olisi hyvä, jos kiireellisen hoidon yhteydessä tieto menisi viranomaiselle, jotta prosessi maasta poistamiseen saataisiin mahdollisimman nopeasti ja tehokkaasti käyntiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2025 vp

Arvoisa puhemies! Kiitän vielä ministeri Kaisa Juusoa erinomaisesta esityksestä. Laittomasti maassa oleville eivät kuulu kiireettömät terveyspalvelut. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö poissa. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

16.52 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Suomea sitovien ihmisoikeussopimusten valvojat olivat kiinnittäneet pitkään ennen viime hallituskauden uudistuksia huomiota siihen, ettei Suomen lainsäädäntö riittävällä tavalla taannut henkilöiden terveyttä koskevien oikeuksien toteutumista. Edellinen hallitus korjasi tilannetta hieman turvaamalla välttämättömän terveydenhuollon, mutta nyt hallitus on antanut esityksen, jolla puretaan tämä ja vietään lainsäädäntöä jälleen eriarvoistavaan suuntaan, vain kiireellisten terveyspalveluiden lakisääteisyteen.

Kun asia jää vain hyvinvointialueiden vastuulle, eriarvoistuu tilanne myös maan sisällä. Tällä hetkellä oikeus kiireellisiin ja välttämättömiin terveyspalveluihin on kaikkialla Suomessa. Paperittomat ihmiset voivat siis hakeutua terveysasemalle perusterveydenhuollon piiriin. Hoitoa ei saa evätä henkilötunnuksen, Kela-kortin, osoitteen, kotikuntamerkin tai oleskeluluvan puuttumisen perusteella. Paperittomilla lapsilla on oikeus samoihin terveyspalveluihin kuin hyvinvointialueen asukkailla. Tämä lasten oikeus hallituksen esityksessä käsittääkseni myös jatkuisi.

Nykyisin turvattuun mutta esityksen myötä lakkaavaan välttämättömään hoitoon kuuluvat muun muassa tutkimukset vakavan sairauden poissulkemiseksi, kroonisten sairauksien hoito ja seuranta, lääkitysten uusiminen, infektioiden seulonta ja hoito, THL:n suosittelemat rokotukset, raskauden seuranta, välttämättömät mielenterveyspalvelut sekä välttämättömän hammashoito — eli ei todellakaan mitenkään laaja kattaus palveluita. Moni näistä on hoitoja, jotka kannattaa tehdä ajoissa niin kansanterveyden kuin yksilön terveyden näkökulmasta. Ei kannata haastaa rokotekattavuutta tai lykätä mielenterveysongelmien hoitoa.

Kohtaamani henkilö ennen tätä välttämättömän terveydenhuollon säädäntöä viime kaudelta oli esimerkki tästä, esimerkki erimittaisten jalkojen vaatimasta pohjallisesta. Tämä olisi paljon edullisempi ratkaisu kuin pitkittyessään ja kiireelliseksi mennessään viime kädessä jopa selkäleikkauksen toteuttaminen. Siis myös kustannustehokasta on tarjota terveyspalveluita ajoissa sen lisäksi, että se on eettisesti oikein.

Synnytys lasketaan kuuluvaksi kiireelliseen hoitoon, kuten myös raskauden keskeytys useimmiten. Lakiesityksessä todetaan, että raskauteen liittyvät terveyspalvelut turvattaisiin jatkossakin. Muun muassa neuvolapalveluiden saatavuus herätti ennen nykyisin voimassa olevaa lainsäädäntöä paljon hämmennystä ja vaihtelevaa palveluntarjontaa eri puolilla Suomea, jopa eri puolilla Uuttamaata tuolloin. Toivottavasti tuleva laki varmistaa myös kaikkien neuvolapalveluiden käytettävyyden ilman epäselvyyksiä ja kaikilla alueilla.

Arvoisa puhemies! Mikäli lakimuutos hyväksyttäisiin, aiheuttaisi se inhimillisen kärsimyksen lisääntymistä jo valmiiksi haavoittuvassa asemassa oleville ihmisille sekä hyvin todennäköisesti myös kustannusten nousua perussairauksien edetessä kiireellistä hoitoa vaativiksi, ennen kuin apua voitaisiin antaa. Tällainen hoidon lykkääminen ei vastaa myöskään mitään terveydenhoidon etiikkaa ja asettaa alan henkilöstön kurjaan välikäteen arvioimaan, milloin palvelua antaa ja milloin ei. Alan ammattilaiset vastustavatkin hoidon rajausta vain kiireelliseen hoitoon.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2025 vp

Hallitus perustelee paperittomien terveydenhuollon rajausta sillä, että välttämättömään hoitoon pääsy houkuttelisi tulijoita Suomeen. Tutkimustiedon valossa sosiaaliturvan taso tai terveydenhuollon palvelut eivät kuitenkaan ole niin sanottuja vetovoimatekijöitä, vaan ennemmin ihmisten lähtöön kotimaastaan vaikuttaa elinolosuhteiden mahdottomuus lähtömaassa. Tulijoiden kohdemaan valintaa taas ohjaavat muut syyt kuin terveydenhuollon saatavuus. Usein kyseessä on silkka sattuma tai sukulaisten oleskelu maassa.

Arvoisa puhemies! Tämä kello ei varmaan ole oikeassa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Joo, saa jatkaa, kun siinä tuo kello oli vähän väärässä.

Siltä näyttää. — Ulkomaalaislain viimeaikaisten muutosten myötä useat asiantuntijat ovat arvioineet, että paperittomien määrä kuitenkin Suomessa tulee lähiaikoina kasvamaan. Syy ei ole kasvava maahanmuutto, vaan syy on hallituksen omat toimet, jotka lisäävät yhteiskunnan palveluiden reunamilla elävien määrää.

Ketkä kaikki sitten lasketaan paperittomiksi tai henkilöiksi, joista hallitus käyttää esityksessään termiä ”laiton”? Paperittomiin kuuluu paljon maassa aivan laillisesti oleskelevia henkilöitä: esimerkiksi perhesiteen perusteella oleskelulupaa odottavat henkilöt; opiskelijat, joiden viisumin ehtona on ollut sairausvakuutus, mutta se ei katakaan kaikkea hoitoa tai on päättynyt; EU:n kansalaiset, jotka eivät kuulu kotimaansa sairausvakuutuksen piiriin, kuten osa Euroopan liikkuvaan väestöön kuuluvista henkilöistä. Yritin debatissa kysyä ministeriltä, että kun puhutaan vain näistä laittomasti maassa oleskelevista, tarkoittaako se, että näiden paperittomien ryhmien terveydenhoito turvataan. No, en saanut vastausta, mutta kysyn uudelleen: saavatko nämä ryhmät jatkossa yhä palveluita, sillä he eivät ole laittomia maassa oleskelijoita?

Lisäksi on joukko lupaprosessissa kielteisen päätöksen saaneita, joista osa pelkää palata lähtömaahansa ja on painunut maan alle. Tämä lienee se ryhmä, johon hallitus tai osa hallituspuolueista toimensa haluaisi kohdistaa ainakin vaalipuheiden perusteella. Täällä debatissa jo edustaja Eerola totesi, että tämä esitys tulee Nuivasta Vaalimanifestista, ja on valitettavaa, että vaalimanifesti päätty sellaisenaan tutkimustiedon sijaan hallitusohjelmaan. Maahanmuuttovastaisessa diskurssissa laittoman käsitteellä usein sekoitetaan ja hämmennetään. Paperittomuus ei ole myöskään mikään pysyvä ominaisuus. Yhdessä hetkessä henkilö voi olla paperiton, ja seuraavana hetkenä hänelle on passi esimerkiksi saatu lähtömaasta ja papereiden saaminen etenee ja palveluihin oikeus palautuu.

Edellisen hallituksen säätämä laki lisäsi luottamusta julkista sektoria kohtaan. Se madalsi kynnystä ja lisäsi tietoa oikeudesta hakea hoitoa, vahvisti myös viranomaisten tietoa paperittomien oikeuksista palveluihin. Monessa tutkimuksessa on todettu, että paperittomat eivät hakeudu tarvittavaan hoitoon ja toisaalta eivät aina sitä saa, vaikka heillä olisi siihen oikeus, juuri tiedon puutteen ja luottamuspuulan vuoksi.

Hallituksen esityksen mahdollinen säästö on tähän asti Kelan myöntämien tukien perusteella alle miljoona euroa. Ja myös tästä resurssipulasta, josta nyt sitten paperittomia syytellään: Helsingin, pääkaupunkiseudun alueella, missä 90 prosenttia paperittomista asuu, perusterveydenhuollon palvelut on käytännössä hoitanut yksi osa-aikainen lääkäri. Sen sijaan merkitys on suuri yksilöiden kohdalla, jotka pääsevät oikea-aikaisesti tarvitsemaansa hoitoon. Todennäköisesti kustannukset kuitenkin kasvaisivat, kun hoitoja lykättäisiin kalliimpiin, kiireellisiin hoitoihin. Tämä arvio puuttuu hallituksen esityksestä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2025 vp

Esitys on puhtaan ideologinen, ei tutkimukseen ja saatuun kokemukseen perustuva. Hyvinvointialueille jää iso rooli hoitaa asia kunnolla jatkossakin. Ne voivat Helsingin tapaan päättää tarjota lakisääteistä minimiä enemmän palveluita, turvata näin ihmisoikeuksia ja viime kädessä myös todennäköisesti saada taloudellista säästöä aikaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowicz.

17.01 Ben Zyskowicz kok: Kiitos, rouva puhemies! Itse arvioin tätä siltä kannalta, mikä on oikein, ja puhun ihmisistä, jotka ovat Suomessa laittomasti.

Puhun siis ihmisistä, jotka ovat hakeneet Suomesta kansainvälistä suojelua, mutta ovat saaneet hakemukseensa kielteisen päätöksen, ovat siitä kaikki tietysti valittaneet hallinto-oikeuteen, ovat siitä yrittäneet valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen, ovat ehkä hakenneet useamman kerran kansainvälistä suojelua, ja kaikkien näiden prosessien lopputuloksena on se toteamus, että heillä ei ole laillista oikeutta olla Suomessa. Tällaisessa tilanteessa suomalainen oikeusvaltioajattelu lähtee siitä, että heidän kuuluu poistua Suomesta, koska heillä ei ole laillista oikeutta olla täällä. Ja nyt puhun siis ihmisistä, jotka uhmaavat suomalaista oikeusvaltiota, suomalaista oikeusjärjestelmää, ja jotka huolimatta siitä, että heillä ei ole laillista oikeutta olla Suomessa, jäävät Suomeen. He eivät siis menettele samoin kuin monet maanmiehensä, jotka noudattavat suomalaisen oikeusjärjestelmän päätöksiä.

Mitä suomalaisen yhteiskunnan tulee tarjota tällaisille ihmisille, jotka jäävät Suomeen laittomasti ja jotka uhmaavat suomalaista oikeusjärjestelmää olemalla poistumatta Suomesta? Mielestäni näille ihmisille Suomessa pitää tarjota minimi, ei sen enempää, koska tämä minimin tarjoaminen on oikea viesti siitä, että suomalainen yhteiskunta katsoo, että heidän tulisi noudattaa suomalaisen oikeusjärjestelmän päätöksiä ja poistua maasta.

Vähän sama asia on ollut aikaisemmin esillä, kun on ollut kyse taloudellisesta tuesta näille ihmisille. Meiltä löytyy oikeustieteilijöitä, jotka väittivät, että näille kaikille ihmisille kuuluu toimeentulotuki. No ei kuulu. Nykyinen käytäntö ymmärtääkseni onkin se, että he eivät saa toimeentulotukea mutta saavat riittävästi tukea, jotta voivat kuitenkin suomalaisessa yhteiskunnassa elää riittävästi, mikä tarkoittaa riittävästi ravintoa, riittävästi yösiijaa pakkasta vastaan ja niin edelleen, eli saavat ymmärtääkseni sosiaalihuoltolain nojalla kuitenkin tukea.

No, sitten tämä kysymys siitä, keitä tämä laki koskee. Jos tässä on epäselvyyttä eli jos tämä laki ei olisi selvä sen suhteen, että se koskee vain laittomasti Suomessa olevia, niin katson, että sosiaali- ja terveystieteiden on tätä käsitellessään hyvä tätä asiaa selvittää ja tämä asia selventää.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen poissa. — Edustaja Rostila.

17.04 Onni Rostila ps: Arvoisa rouva puhemies! Tämä kysymys laittomasti maassa olevien terveyspalveluiden rajoittamisesta on käytännössä kysymys, jossa hallitus on nyt siis palaamassa aiemmin voimassa olleeseen oikeustilaan ja samalla yleispohjoismaiselle linjalle. Mutta ennen kaikkea kysymys on periaatteesta: suunnataanko meidän terveyspalveluiden rajallisia resursseja suomalaisille ja maassa laillisesti oleville vai suunnataanko niitä ihmisille, jotka ovat saaneet päätöksen, joka velvoittaa käytännössä heidät poistumaan maasta? Siitähän tässä asiassa on kysymys. Ja koska salin vasemmalta laidalta ei kyetä ot-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2025 vp

tamaan kantaa tähän periaatteelliseen ja nähdäkseni varsin selvään kysymykseen, niin he vain toistelevat tällaisia retorisia heittoja julmuudesta, ilkeydestä, ulkomaalaisvihamielisyydestä, pienuudesta ja siitä ja tästä ja tuosta.

Tässä tämä koko periaatteellinen kysymys itse asiassa paljastuu hyvin selvästi, kun tarkastelee, minkälaisia kantoja samat tahot esittävät myös laajakantoisemmista rajanvedoista, mitä tulee sosiaaliturvaan ja laittomasti maassa olevien oikeuksiin. Esimerkiksi aivan samanlainen suhtautuminen on laittomasti maassa olevien työlupiin. Niitäkin kuulemma pitäisi saada, eli vaikka on käyty koko tämä prosessi läpi, missä on todettu, ettei oikeutta maassaoloon ole, niin sitten kuitenkin ehdotetaan ja vaaditaan, että heidät pitäisi ottaa kais-tanvaihdoilla tänne maahanmuuttajiksi jollakin luvalla. Aivan samantapainen on suhtautu-minen kansalaisuusperusteiseen sosiaaliturvaan, joka onkin sitten miljardiluokan kysymys ja potentiaalisesti koko suomalaisen sosiaaliturvan rahoituspohjan kohtalonkysymys. Sii-hen suhtaudutaan aivan samalla tavalla ilman minkäänlaista rajanvetoa siinä, kenelle suo-malaisen veronmaksajan rahoittamat palvelut ja sosiaaliturvaetuudet kuuluvat.

Eli missään nimessä ei pidä mennä siihen vipuun, mitä tässä nyt vasemmalta laidalta kuullaan, että nyt on kysymys tästä ja pienestä summasta ja näin, koska heillä tämä peri-aatteettomuus on aivan sama riippumatta siitä, minkä kokoluokan asiasta puhutaan. He ovat johdonmukaisia siinä, että kaikki sosiaaliturva, kaikki työluvut ynnä muut täytyy suo-da loppupeleissä riippumatta siitä, mikä on suomalaisen tuomioistuinlaitoksen ja voimassa olevien lakien lopputulos. Tämä on tässä se oleellinen kysymys. Sen sijaan hallituksen lin-ja on yhtä lailla johdonmukainen. Hallituksen linja on se, että laittomasti maassa olevan on poistuttava maasta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Väyrynen.

17.07 Ville Väyrynen kok: Kiitos, arvoisa puhemies! En valitettavasti ole tämän keskus-telun aikana päässyt saliin muiden kiireiden vuoksi, mutta olen ymmärtänyt, että täällä on suhteellisen kuumaakin keskustelua aiheesta käyty. En halua nyt tänään niihin liekkeihin lisää bensaa heittää. Tämä on tulossa meille sosiaali- ja terveysvaliokuntaan arvioon. Sil-loin varmasti käydään hyvin tarkkaan sitten myös potilaan näkökulmasta ja kaikkien näit-ten esitettyjen näkökulmien kautta tätä asiaa läpi.

Oikeastaan se, mitä en ole kauhean vahvasti kuullut: kun olen lukenut tämän esityksen läpi, niin kyllähän tässä paljon jää — tänne on rivien väliin ja suoraankin kirjoitettu — vas-tuuta ammattilaisille päätöksentekoon, mikä on toisaalta ihan hyväkin asia, mutta siinä ti-lanteessa ammattilaisten oikeusturva ehkä vaatii sen, että se teksti olisi selkeäpiirteistä.

Meillä on perinteisesti ollut terveydenhuollossa kiireetön, kiireellinen ja päivystyk-sellinen luokitus, ja nyt me ollaan luotu tällainen poliittinen kiireellisyysluokka eli kiireetön, välttämätön hoito, jota oikeastaan meidän järjestelmässä ei niinkään tunneta. Tästä on tullut jonkun verran lausuntokierroksella ymmärtääkseni palautetta ja tulee var-masti jatkossakin. Eli kun me luodaan ammattilaisille semmoinen kiireellisyysluokka, minkä kanssa he eivät ole pelanneet, ja siihen annetaan vielä sitten tällainen tietynlainen harmaa alue, jossa he saavat päättää oman harkintansa mukaan, niin tämä on ehkä semmoi-nen asema, mihin ei haluaisi terveydenhuollon ammattilaisia tässä maassa asettaa.

Toivoisin, että tätä terminologiaa tarkennettaisiin, etenkin kun täällä on annettu kaksi esimerkkiä, joista toisessa on kiireettömäksi, välttämättömäksi hoidoksi luokiteltu täl-läinen suolistoverenvuodon takaa löydetty paksusuolisyytä, joka on siis yksiselitteisesti

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2025 vp

kiireistä hoitoa tässä maassa ollut. Jos me luodaan lääketieteellisen kiireellisyysluokituksen päälle poliittinen kiireellisyysluokitus, niin kyllä meidän pitää olla sitten aika tarkkarajaisia sinne ammattilaisiin päin, että miten nämä tehdään. Tämä on todella hämmentävä sanoitus sinänsä. Toivon, että tähän sitten sosiaali- ja terveysvaliokunnan kuulemisessa kyllä palataan, että pystytään tätä täsmentämään, koska niin kuin ollaan tänään kuultu, tämä on erittäin kiistanalainen aihe. Jos me sitten vielä kaiken tämän jälkeen asetetaan terveydenhuollon ammattilaiset tilanteeseen, jossa he eivät oikein tiedä, mitä heidän pitää tehdä, niin se on ehkä vähän epäreilua. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen.

17.09 Rami Lehtinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Suomi on aina ollut sääntöperustainen oikeusvaltio. Täällä on totuttu siihen, että suomalaiset noudattavat lakia, ja tämän velvoitteen pitää kyllä myöskin kohdistua ulkomaalaisiin, muuten me olemme hukan tiellä.

Sitten tämä asia, josta täällä ollaan paljon tänään puhuttu, on se, ketkä ovat täällä laittomasti ja kuka sen tietää. Ensinnäkin minä uskon, että suomalaiset viranomaiset kyllä tietävät, kuka on laittomasti ja kuka laillisesti maassa. Ei siellä ole epäselvyyttä siitä. Ja toisekseen oleskelulupaa ei evätä ilkeyttään tai ihmisvihamielisyyden takia, vaan se perustuu aina laajaan ja pitkään pohdintaan monessa oikeusasteessa ja sen tuomaan lainmukaiseen lopputulokseen, ei siis mielivaltaisuuteen.

Sitten on ollut keskustelua tästä varjo yhteiskunnasta, josta on merkittävästi päästävä eroon. Sitä ei tule missään olosuhteissa ruokkia. Valitettavasti tämä terveyspalveluiden antaminen, niin inhimillistä kuin sen voisi ajatella olevankin, ruokkii juuri tämän varjo yhteiskunnan elämistä ja täällä pysymistä, ja meidän tehtävämme olisi kyllä pyrkiä pääsemään siitä eroon. Onneksi tämä hallitus on siihen tarttunut kiinni nimenomaan sillä, että maasta poistamista ollaan tehostettu ja pyritty myöskin tähän vapaaehtoiseen paluuseen ja sen kannustettavuuteen. Sillä ei ole sinänsä merkitystä meille, miten se lopputulos saadaan aikaan. Olennaista on se, että saadaan laki ja järjestys yhteiskuntaan palaamaan ja yhteiskuntajärjestys turvattua.

Terveyspalveluiden pitäisi aina ensisijaisesti olla suomalaisille, ei niin, että se piikki on rajattomasti auki. Enkä oikein ymmärrä sitäkään ajatusmallia, että jos joidenkin tietojen mukaan meillä on 10 000 luvattomasti maassa olevaa, niin ikään kuin heidän palveluidensa tuottaminen ei olisi mikään ongelma tai mikään kustannuskysymys. Sen ajattelumallin pitää pohjautua siihen, että meillä olisi ikään kuin tällainen rajaton resurssi, josta voi aina ottaa kaikille halukkaille tulijoille ympäri EU:ta ja ympäri maailmaa. Viime kyselytunnilla muun muassa useammat täällä esittivät sitä, että Gazasta pitäisi lennättää tänne Suomeen ihmisiä hoitoon, heitä, jotka siellä hädää kärsivät, ja sellainen ajatusmalli, että ympäri maailmaa konflikteista tuotaisiin ihmiset Suomeen hoidettavaksi ja sitten perheet perässä, kuvastaa ehkä sitä eroa, joka realismissa meillä vasemmalla puolella ja täällä hallituksen puolella sitten on. Me ymmärrämme sen, että resurssit ovat rajallisia, ja niin inhoitavaa kuin se onkin, niin niitä pitää käyttää viisaasti.

Toivon, että tähän lakiin saadaan vielä valiokunnassa sitten selvennystä, jos jotain epäselvyyksiä ennen kaikkea tämän luvattomuuden ja luvallisuuden välissä on, ja saadaan tästä hyvä laki sitten aikanaan voimaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2025 vp

17.12 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa rouva puhemies! Hyvät naiset ja miehet! Meillä on käsittelyssä hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi.

Arvoisa rouva puhemies! Mitä tarkoittaa nyrkkisääntö? Nyrkkisääntö on sellainen asia, jota pidetään semmoisena automaationa. Kovalla helteellä nestettä kannattaa juoda lasi tunnissa — tuo on nyrkkisääntö. Sitten on myös semmoinen nyrkkisääntö, että väkivalta on rikos, jota ei kannata piilotella. Minä tarjoan vielä yhden nyrkkisäännön tälle salille: Hallituksen esityksen onnistumisasteen voi yleensä mitata sillä, kuinka pahasti tämän salin vasemmalla laidalla esityksestä pillastutaan. Mitä kovempi mekkala, sitä parempaa lakia ollaan säätämässä.

Arvoisa puhemies! Osallistun ehkä hieman harvemmin täysistuntokeskusteluihin, jotka menevät sosiaali- ja terveysvaliokunnan päätösvallan alle, ellei sitten kyse ole lastensuojeluasioista tai nikotiinipusseista. Tänään teen kuitenkin pienen poikkeuksen, sillä aihe on erityisesti meille perussuomalaisille lähellä sydäntä. Nimittäin nyt poistetaan laittomasti maassa olevilta ylimääräisiä palveluita. Tätä hallituksen esitystä on moni niin täällä päätäjien tasolla kuin kansan keskuudessa odottanut innolla. Tämänkin asian aikaansaamiseksi tarvittiin kuin tarvittiinkin nimenomaan perussuomalaiset hallitukseen, vaikka päätöksen pitäisi olla aivan itsestään selvä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annettua lakia muutettaisiin siten, että hyvinvointialueilla, Helsingin kaupungilla ja HUS-yhtymällä ei enää jatkossa olisi lakisääteisiä velvoitteita järjestää kiireellisen hoidon lisäksi välttämättömiksi arvioituja kiireettömiä terveydenhuollon palveluja ulkomaalaislaissa tarkoitetulla tavalla laittomasti maassa oleskeleville kolmansien maiden kansalaisille. Hallitusohjelman mukaan toteutetaan vapaaehtoisien paluun ja maasta poistumisen paketti, joka sisältää muun ohella sen, että maassa laittomasti oleskelevilta poistetaan oikeus muihin kuin kiireellisiin sosiaali- ja terveyspalveluihin sekä sosiaaliturvaan eli palataan tältä osin viime vaalikautta edeltäneeseen oikeustilaan. Ehdotetuilla muutoksilla pyritään poistamaan laittoman oleskelun kannusteita ja edistämään laittomasti oleskelevien paluuta. Laittoman oleskelun kannusteiden poistamisen kautta pyritään myös vaikuttamaan laittomaan oleskeluun liittyviin ongelmiin.

On mielestäni lievästi sanottuna melko mielipuolista, että laittomasti maassa oleville ylipäätään tarjotaan mitään ei-kiireellisiä palveluita, heillä kun ei ole edes laillista oikeutta olla Suomessa. Ainoan palvelun, mitä heille tulisi järjestää, pitäisi olla konsulikyyti pois isänmaastamme. Toki tässäkin olisi kyseessä kiireellinen palvelu, koska eihän ketään rikollisesti maassa oleskelevaa pitäisi täällä katsella sekuntiakaan pidempään kuin on pakko.

Lausuntopalautteesta muutama sana. Lakiehdotuksen kannalla olivat muun muassa Pirkanmaan hyvinvointialue, Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue sekä Itä-Uudenmaan hyvinvointialue. Huvittavin kohta lausuntopalautteessa oli kuitenkin se, että ”laittomasti maassa oleskelu” -termi oli kohdannut kritiikkiä. Vähän ihmettelen tätä arvostelua, kun ulkomaalaislakikin mainitsee sanat ”laittomasti maassa oleskellelle” ja ”laittomasti maassa oleskelleen” useamman kerran, kun taas sanan ”paperiton” tasan nolla kertaa.

Arvoisa puhemies! Haluaisin tässä lopuksi vielä kiittää Orpon—Purran hallitusta ja erityisesti perussuomalaisia ministereitä työstänne tämän tärkeän esityksen puolesta. Voi olla, että historiankirjoituksessa näiden lakimuutosten merkitys Suomen yhteiskuntarauhan myönteiselle kehitykselle nousee suurempaan arvoon kuin osaamme vielä edes kuvitella. — Kiitoksia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Forsgrén.

17.18 Bella Forsgrén vihr: Arvoisa rouva puhemies! Ajattelen, että tämä hallituksen lakiesitys on hyvä esimerkki siitä, kun järki ei voita vaan mennään ideologian puitteissa. Jos katsotaan vaikka tämän lakiesityksen lausuntokierroksella saamia kommentteja, niin siellä on kaksi keskeistä huomiota:

Yksi on, totta kai, se, mikä liittyy arvoon ja ihmisyyteen. Jokaisella ihmisellä, riippumatta siitä, ovatko he paperittomia tai paperillisia, on ihmisarvo ja oikeus terveyteen. Tämä oikeus tulee kansainvälisistä ihmisoikeussopimuksista, ja onkin valitettavaa, että hallituspuolueista RKP ja kokoomus ovat mahdollistaneet tällaisen politiikan.

Toinen kritiikki, mikä tulee asiantuntijalausunnoista lausuntokierroksella, on nämä kustannusvaikutukset. Useista tutkimuksista on huomattu se, että jos hoitoja rajataan paperittomilta, niin se tulee lähtökohtaisesti yhteiskunnalle kalliimmaksi kuin se, että laajennetaan hoitoja. Se johtuu siitä, että on paljon sairauksia, niin kansansairauksia kuin myös yksittäisiä infektioita, jotka on paljon halvempi hoitaa perusterveydenhuollon tasolla. Me tiedämme sen muutenkin väestön terveydestä. Jos vaikka miettii infektiosairauksia, diabeettikkoa, hammashoitoon liittyviä infektioita, ne on huomattavasti järkevämpi hoitaa silloin, kun se ongelma tulee, eikä siinä vaiheessa, kun asia on niin kriittinen ja pahaan tilanteeseen joutunut, että pitää käyttää erikoissairaanhoidon palveluita. Eli pidän tätä myös talouden näkökulmasta erittäin ongelmallisena esityksenä. Olin itse käsittelemässä tätä kyseistä Marinin esitystä silloin sosiaali- ja terveystaloustieteiden tutkimuskeskuksessa ja olin siitä todella iloinen aikanaan, kun se läpi meni, ja ne perusteet asiantuntijoilla olivat juuri inhimillisyys mutta myös se, että tämä on myös kustannustehokasta.

No, ehkä vielä viimeinen huomio on se, että tämän lakiesityksen vaikutushan tulee olemaan aika minimaalinen, koska onneksi meidän pääkaupunki, eli Helsinki, tulee tekemään omilta toimiltaan toisenlaisia ratkaisuja kuin hallitus. Elikä Helsingin kaupunki on jo kertonut siitä, että ei tule tätä hallituksen esitystä kannattamaan vaan tulee itse tarjoamaan näitä kyseisiä palveluita Helsingin alueella. No, minkä takia tämä on merkityksellistä? Se johtuu siitä, että suurin osa paperittomista on Helsingin seudulla taikka pääkaupunkiseudulla ylipäätensä. Eli tämän hallituksen esityksen vaikutukset tulevat olemaan minimaaliset.

Minä muistan, että kun olin vielä kunnanvaltuutettu Jyväskylässä ja tilanteessa, missä meillä oli vielä sosiaali- ja terveystaloustieteiden tutkimuskeskus, niin silloin tein kuntalaisaloitteen siitä, että Jyväskylä tulisi tarjoamaan myös näitä välttämättömiä kiireettömiä palveluita, ja sen yhteydessä selvitettiin, kuinka monta paperitonta sillä hetkellä oli Jyväskylässä, ja silloin arvio oli noin 30–40 ihmistä. Puhutaan siis todella pienistä määristä. Eli esimerkiksi Jyväskylän mittakaavassa 30–40 ihmistä ei millään tasolla kuormita hyvinvointialueen palveluita. Ennemminkin on järkevää hoitaa nämä kyseiset yksilöt, jos he sitä hoitoa tarvitsevat.

Toivonkin, että nyt kun tämä hallituksen esitys tulee voimaan — muistaakseni loka-kuussa — hyvinvointialueet tekisivät toisenlaisia ratkaisuja sitten paikallisesti. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2025 vp

17.21 **Rami Lehtinen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Se on varmaan juuri niin kuin edustaja täällä äsken sanoi, että kustannukset etupainotteisesti ovat pienemmät, siis jos terveyttä hoidetaan etupainotteisesti. Mutta meillä hallituksessa ajatus on niin, että näiden ihmisten, joilla ei ole lupaa oleskella Suomessa, palautumisen kotimaahan pitää olla se ensisijainen keino, ei se, että turvataan heidän oleskelu täällä Suomessa ja laittomuuden jatkaminen. Siitä johtuen ei kannata ikään kuin luoda sellaista näkökulmaa, että ihmiset tulevat olemaan täällä vuosia eteenpäin, jolloin heidän terveyttään on järkevää Suomen terveydenhuoltojärjestelmästä hoitaa etupainotteisesti. Tässä on se merkittävä ero, josta sitten kustannus, hyödyt ja niiden eroavaisuudet tulevat. Eli on merkityksellinen ero sillä, onko se ihminen täällä vuoden vai kymmenen vuotta vai 15 vuotta, siihen, minkälaista hoitoa hän missäkin vaiheessa saa. Tämä on se peruslähtökohta.

Toinen on se, että kun Helsinki kulkee tässä omia polkujaan, niin varmasti yksi syy siihen on se, että joidenkin laskelmien mukaan, ennusteiden mukaan, Helsingissä on 2040-luvun alkupuolella niin, että enemmistö helsinkiläisistä on maahanmuuttajataustaisia. Tässä on varmasti osasy syy siihen, että Helsinki kulkee omaa polkuansa, ja tämä kyllä näkyy yhteiskunnallisesti.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman.

17.22 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys rajoittaa laittomasti maassa olevien oikeutta saada terveydenhuollon palveluja on meillä täällä tänään ollut keskustelussa, ja se lähetetään sitten sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön antamista varten. Esitys tukee hallitusohjelman tavoitetta vähentää laittoman oleskelun houkuttelevuutta rajoittamalla pääsyä kiireettömiin terveyspalveluihin ja sosiaaliturvaan, mikä kannustaa vapaaehtoiseen paluuseen. Laiton oleskelu lisää riskejä, kuten syrjäytymistä, hyväksikäyttöä ja rikollisuutta, joten kannusteiden poistaminen tukee yhteiskunnan turvallisuutta ja järjestystä. Esitys on osa hallitusohjelman mukaista vapaaehtoisen paluun ja maasta poistumisen pakettia. On tärkeää, että näin myös ehkäistään varjo-yhteiskunnan muodostumista ja siihen liittyviä ongelmia, kuten laittoman työvoiman käyttöä ja ihmis-kauppaa.

Arvoisa puhemies! Esitys palauttaa lainsäädännön pitkälti samaan muotoon kuin ennen edellistä vaalikautta, samalla linjaten Suomen käytäntöjä yhteispohjoismaisen mallin kanssa. Esityksessä ehdotetaan, että laittomasti maassa oleskeleville tarjottaisiin vain kiireellinen terveydenhuolto, kuten akuutti sairaanhoito, kiireellinen suun terveydenhuolto, mielenterveyshoito, päihdehoito ja psykososiaalinen tuki. Tämä vastaa terveydenhuoltolain 50 §:n mukaista nykysääntelyä, joka takaa kiireellisen hoidon asuinpaikasta riippumatta.

Yhteispohjoismainen linja viittaa siihen, että muut Pohjoismaat, kuten Ruotsi ja Norja, tarjoavat vastaavissa tilanteissa pääsääntöisesti vain kiireellisiä terveyspalveluja laittomasti maassa oleskeleville, rajoittaen kiireettömän hoidon saatavuutta. Muissa Pohjoismaissa kiireetön terveydenhuolto laittomasti maassa oleskeleville on pääsääntöisesti poissuljettu ja palvelut keskittyvät kiireelliseen ja välttämättömään hoitoon. Lapset ja raskaana olevat voivat joissakin maissa saada rajallisesti kiireetöntä hoitoa, mutta käytännöt vaihtelevat. Muissa Pohjoismaissa terveysturismia laittomasti maassa oleskelevien osalta rajoitetaan tiukasti, koska laajemmat palvelut voivat houkutella jäämään maahan laittomasti. On tärkeää, että Pohjoismaat noudattavat yhteistä linjaa tässäkin asiassa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2025 vp

Laittomasti maassa olevien kiireettömien terveyspalveluiden tarjoaminen kuormittaa Suomen terveydenhuoltojärjestelmää, jolla on jo riittävästi haasteita talouden, resurssivajeen ja hoitojonojen vuoksi. Resurssit tulee kohdentaa suomalaisille ja laillisesti maassa oleville. Kiireettömien terveyspalveluiden tarjoaminen laittomasti oleskeleville on vetovoimatekijä, joka kannustaa laitonta maahanmuuttoa ja terveysturismia. Esitys turvaa rajallisen terveydenhuoltojärjestelmämme ensisijaisen tarkoituksen palvella Suomen kansalaisia. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.